

Головні завдання інклюзивного навчання в ДНЗ

Інклюзивне (інтегроване)

навчання в дошкільних навчальних закладах вимагає створення спеціальних умов з метою забезпечення виконання корекційно-розвиткового та навчально-виховного процесів дітей з особливими потребами.

Інклюзивне (інтегроване)

навчання та виховання може бути запроваджено для наступних категорій дітей:

- з вадами інтелектуального розвитку,
- з атримкою психічного розвитку,
- з тяжкими вадами мовлення,
- з порушеннями зору,
- з порушеннями слуху,
- з порушеннями функцій опорно-рухового апарату,
- з емоційно-вольовими порушеннями та аутичним спектром.

Головною метою інклюзивного (інтегрованого)

навчання є реалізація прав дітей з особливостями психофізичного розвитку на отримання освіти відповідно до їх можливостей та здібностей за місцем проживання, їх соціальної адаптації та інтеграції в суспільство, підвищення рівня їх виховання та розвитку дитини.

Головними завданнями інклюзивного (інтегрованого)

навчання та виховання дітей в дошкільних навчальних закладах є:

1. Забезпечення обов'язкової дошкільної освіти дітей старшого дошкільного віку (Закон України "Про дошкільну освіту" (2628-14),

Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 49, ст. 259) та Закон України від 06.07.2010 № 2442-VI

Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу)

у відповідності з програмовими вимогами до навчання дошкільників з вадами психофізичного розвитку.

2.

Розвиток потенційних можливостей дітей з особливостями психофізичного розвитку в спільній діяльності із здоровими однолітками.

3. Організація психолого-

педагогічного супроводу дітей з особливостями розвитку в дошкільних навчальних закладах.

4. Реалізація корекційно-розвиткового навчання,

направленого на виправлення або послаблення наявних у дітей фізичних та (або) психічних порушень, які заважають їх успішному навчанню та розвитку.

5. Створення адаптивно-освітнього простору, який задовольнить освітні потреби дитини з особливостями психофізичного розвитку.

6. Формування життєво-важливого досвіду цілеспрямованого розвитку когнітивних, мовленнєвих, моторних, соціальних функцій дітей, які дозволять знизити залежність дитини від сторонньої допомоги та підвищити соціальну адаптацію.

7. Формування у суспільстві позитивного ставлення до дітей з особливостями психофізичного розвитку, створення психологічно комфортного середовища в освітній установі.

8. Попередження виникнення та подолання (за наявності) вторинних, третинних порушень фізичного та (або) психічного розвитку дітей з особливими потребами.

9. Надання консультативної допомоги сім'ям, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку, залучення законних представників до процесу навчання та виховання дитини, формування у них адекватного відношення до особливостей її розвитку, на працювання оптимальних варіантів сімейного виховання.

Організація освітнього процесу в умовах інклюзивного (інтегрованого) навчання і виховання обумовлює створення дошкільних навчальних закладах наступних спеціальних умов:

1. Створення корекційно-розвиткового, предметно-просторового та соціального середовища з метою стимулювання емоційного, сенсорного, моторного і когнітивного розвитку дітей з особливостями психофізичного розвитку відповідно до їх потреб.

2. Створення оптимального навчального середовища, відповідно до можливостей дітей з особливостями психофізичного розвитку, що досягається забезпеченням дошкільних навчальних закладів відповідними навчально-розвитковими виданнями, іграшками, іграми, комп'ютерною технікою, аудіо-відеоапаратурою, індивідуальними засобами навчання, необхідними дидактичними засобами.

3. Організація соціальної взаємодії між здоровими дітьми та дітьми з особливостями психофізичного розвитку, направленої на гармонізацію дитячих взаємовідносин.

4. Надання корекційно-педагогічної допомоги дітям з особливостями психофізичного розвитку, направленої на виправлення або подолання фізичних та (або) психічних порушень.

5. Створення позитивної мотивації сліпих дітей до навчання на основі рельєфно-крапкової системи Брайля,

навчання слабозорих з використанням рельєфних малюнків, навчальних посібників, виданих збільшеним шрифтом, з використанням тифлотехнічних засобів і спеціального обладнання.

6.

Навчання глухих і слабочуючих дітей з використанням звукопідсилюючої апаратури та технічних засобів, які забезпечують передачу навчального матеріалу на візуальній основі.

7. Створення безбар'єрного середовища для навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

8. Наявність кабінету учителя-дефектолога залежним змістовим наповненням.

Відкриття в ДНЗ групи інклюзивною формою навчання виховання відбувається за завою батьків (законних представників) на основі висновку ПМПК.

Рішення про утворення групи інклюзивним навчанням приймається керівником дошкільного навчального закладу з урахуванням освітніх запитів населення.

В силу того, що на даний момент в Україні відсутня нормативно-правова база щодо інклюзивного навчання в ДНЗ,

привідкритті групи інклюзивною формою навчання рекомендуємо дотримуватись:

1. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 04.11.2010 № 1055.

Прозатвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів.

2. Наказ Міністерства освіти і науки України № 128 від 20.02.2002

«Прозатвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів),

груп довшеного дня виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи прививчення окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» (І змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти № 572 від 09.10.2002).

3. Постанова Кабінету міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 629

Прозатвердження Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року,

основним завданням якої є забезпечення конституційних прав державних гарантій щодо доступності та безоплатності здобуття дошкільної освіти у державних та комунальних дошкільних навчальних закладах шляхом забезпечення функціонування та розвитку мережі дошкільних навчальних закладів різних типів і форм власності;

створення умов для обов'язкового здобуття дошкільної освіти дітьми п'ятирічного віку...

4. Постанова Кабінету міністрів України від 15 серпня 2011 р.

№ 872 Прозатвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Учасниками навчально-виховного процесу є педагогічні працівники (вчителі-дефектологи, вихователі, практичні психологи, музичні керівники, реабілітологи), помічники вихователя та інші працівники дошкільного навчального закладу, діти та їх законні представники.

В основі співпраці учасників навчального процесу покладено принципи демократизації і гуманізації навчання та виховання.

Педагогічні працівники дошкільного навчального закладу повинні мати відповідну професійно-педагогічну підготовку.

Діяльність помічників вихователів та інших співробітників закладу має бути спрямованою на надання допомоги організації корекційно-розвиткового та навчально-виховного процесів.

В рамках виконання функціональних обов'язків вчитель-дефектолог (логопед):

- сприяє створенню в навчальному закладі корекційно-розвиткового середовища для дітей з особливостями психофізичного розвитку, шляхом організації якісної взаємодії в роботі педагогічних працівників (вихователя, практичного психолога, музичного керівника тощо), інших співробітників закладу та законних представників дітей з метою максимально можливої соціалізації дітей з особливостями психофізичного розвитку;
- організовує змістовно наповнює процес навчально-виховної роботи та корекції індивідуальних порушень розвитку дітей з особливостями психофізичного розвитку;
- проводить заняття з вихованнями групи інклюзивного (інтегрованого) навчання, у яких наявні особливості психофізичного розвитку за спеціальною корекційно-розвитковою програмою;
- створює атмосферу емоційного комфорту з метою збереження психічного та фізичного здоров'я дітей;
- консультує педагогічних працівників з питань індивідуалізації процесу навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку тощо.

В рамках виконання функціональних обов'язків вихователя групи інклюзивним (інтегрованим) навчанням та вихованням:

- організовує навчально-виховний процес з урахуванням особливостей розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- погоджує навчальну діяльність відповідно до дітей з особливостями психофізичного розвитку з вчителем-дефектологом;
- дотримується професійної етики, нерозповсюджує відомості, отримані під час діагностичної, консультативної роботи;
- створює атмосферу емоційного комфорту в групі з метою збереження фізичного, психічного здоров'я дітей тощо.

В рамках виконання функціональних обов'язків практичний психолог:

виконує психологічне обстеження дітей з особливостями психофізичного розвитку з метою виявлення їх соціального, когнітивного та психічного розвитку; попереджує виникнення дезадаптації дітей з особливостями психофізичного розвитку;

проводить роботу з гармонізації міжособистісних відносин дітей з особливостями психофізичного розвитку та їх звичайними однолітками;

розробляє конкретні рекомендації педагогічним працівникам, законним представникам щодо надання допомоги з питань розвитку, навчання та виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку;

проводить розвиткові заняття з дітьми з особливостями психофізичного розвитку, і, за необхідністю, з дітьми всієї групи;

проводить роботу по формуванню навичок соціальної взаємодії тощо.

На сучасному етапі впровадження інклюзивного навчання необхідно використовувати досвід інтегративного навчання, який ми отримали останнього дня, досвід спеціальних (компенсуючих) таких бінованих типів дошкільних навчальних закладів, медико-реабілітаційних центрів, будинків дитини тощо, оскільки в вищезазначених установах наявні кваліфіковані спеціалісти, створені спеціальні умови, напрацьовані методики, що враховують особливості розвитку дітей.

Вищезазначені заклади слід розглядати якості ресурсних центрів.

Впровадження інклюзивної форми навчання та виховання в дошкільних навчальних закладах - це крок назустріч дитині, чия цінність не тільки в особливостях психофізичного розвитку, але і в представниках різних етнічних груп, статі, віку, приналежності до тої чи іншої соціальної групи. Слід наголосити, що не дитина повинна підлаштуватися під загальну систему навчання та виховання, а сама система повинна бути спрямована на врахування потреб кожної окремої дитини. Саме при такому підході в навчально-виховному процесі переваги отримують всі, а не тільки окремі групи.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 04.11.2010 № 1055.

Прозатвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів.

2. Наказ Міністерства освіти і науки України № 128 від 20.02.2002

«Прозатвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп довшеного дня виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи прививчення окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» (І змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти N 572 від 09.10.2002).

3. Наказ Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України від 07.07.2004 № 569/38 (уредакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 № 623/61) Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації.
4. Постанова Кабінету міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 629 Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року
5. Власова Т.А., Певзнер М.С. Одетях с отклонениями в развитии. – М.: Просвещение, 1973 г.
6. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А.А., Совій Н.З., Найда Ю.М. та ін. Заг. ред. Даниленко Л.І., – 2-ге видання, стереотипне – К.: ФО-П Парашин І.С., 2010.